

BIBLIOTECA DE LA MEMÒRIA - **AMICS I MÉS QUE AMICS**

Biblioteca Central d'Igualada 2014

Lloc i data:

Biblioteca Central d'Igualada, 23 de maig a les 11 del matí.

Moderadora i transcripció:

Magda Bartrolí Ulldemolins

Participants:

Manolita Muñoz

Miquel Robusté

Gaspar Burria

Ramon Torras

Concepció Carvajal

Rosa Moncunill

Lluïsa Figueras

Josep Mª Vilarrubias

Berta Torres

Assistents com a públic:

20 persones

Aquesta tertúlia es va enregistrar en vídeo i àudio es pot consultar a la Biblioteca.

BCI Montse Lobato, directora

Bon dia a tothom. Benvinguts a aquesta nova tertúlia, ja sabeu que fa molts anys que les fem. La Biblioteca de la Memòria és un projecte que va començar el 2011 per recollir testimonis d'història local, que poden ser inèdits com manuscrits, cartes, vídeos, enregistraments sonors que després són transcrits. No només volem ser un lloc passiu on recollim informació sinó que volem fomentar que la gent ens porti els seus testimonis i crear nous documents. En aquest sentit vam fer dos projectes: el 2005 el *Viure en temps de guerra*, en què uns voluntaris van entrevistar persones grans i els testimonis es van transcriure i es va editar un llibre i el 2006 es va fer el mateix amb el projecte Treballar a la fàbrica de dones treballadores a les fàbriques de gènere de punt d'Igualada, als anys 70. En aquesta línia des del 2008 estem fent aquestes tertúlies dins els actes de la Primavera Gran amb la col·laboració del departament d'Acció Social. Aquestes tertúlies cada any han tingut un tema diferent. Aquest any hem volgut fer una tertúlia una mica més *picant*, perquè volem parlar de l'amistat i de com es passava a ser d'amics a més que amics; el que coneixem com festejar, que encara es fa servir aquesta paraula. Comptem amb la seva presència, que alguns són matrimonis, i amb la Magda Bartrolí, llicenciada en Periodisme, que moderarà la tertúlia.

BCI Bon dia a tothom. Altres anys hem tocat temes diferents i avui us proposem fer un viatge als moments més dolços de la vostra joventut, que deuríeu viure a la postguerra i ens centrarem en aquests moments de la joventut: com teníeu les colles d'amics, com coneixíeu la vostra parella... Comencem amb la Manolita, per entrar en matèria: abans la moral era molt diferent, potser hi havia més separació de nois i noies, en aquest context tan estricte com us vau conèixer, Manolita i Miquel?

Manolita Ens vam conèixer al cine Astòria i anàvem cada diumenge i un dia ja va vindre, es va assentar a costat meu i em va explicar que a vegades no venia perquè havia de treballar el diumenge a la tarda! I és clar, hi havia dies que ens trobàvem i dies que no. I vam estar així gairebé un any. I a la Rambla sortíem a passejar i si et posaves a la vora ell venia i es posava a la vora i continuava ala conversa.

BCI Tot era més subtil, no tan directe? En el cas d'una altra parella que tenim, el Ramon i la Concepció, com us vau conèixer?

Ramon Érem veïns. Jo la veia passar cada dia per davant de casa, allà, al forn, al barri de Sant Agustí, però vaig ser molt tímid. Només me la mirava i prou.

Concepció I jo hi anava a comprar el pa cada dia perquè em veiés.

Ramon I jo ja estava allà a la botiga perquè ja sabia l'hora que venia.

Concepció I va durar mesos i mesos, això d'haver d'anar a comprar el pa a la mateixa hora!

BCI I passat aquest temps de l'apropament arribava un dia que ja donàveu el pas, que us atrevíeu?

Ramon Jo una vegada vaig fer una cosa. Ella treballava i jo l'esperava amb una rosa allà que plegués i li vaig dir «Ai, mira quina casualitat, és que baixo de l'hort!» i ella deuria pensar «I tant, que baixes de l'hort!». Allavors aquests festejos que venien de mica en mica eren molt bonics. Per la meva part va ser una cosa molt lenta.

BCI I l'altra parella que tenim, la Berta i el Josep M^a?

Berta Va ser una cosa molt curiosa. Jo treballava a l'Escorpión i tenia una amiga que sortíem molt que es deia Carme Ortiga, que es va morir molt jove de càncer, amb dues nenes. I tot d'un plegat un dia baixem a cal Biosca allà al pati, a esmorzar, i diu: «Mira el Josep M^a! Deu haver entrat a treballar!». I jo me'l miro i ella: «Berta, és molt bon nano! S'hi vols t'hi faré de bo». «A mi??? Goita! Si jo m'agrada ja m'espavilaré!». I vam riure, allà. I sempre sortíem i ell mirava, vergonyós. I ens anàvem mirant però ni ell deia res ni jo tampoc. I cada vegada que entrava a cal Biosca el veia allà plantat: «mira l'estaquiro, ja torna a estar aquí mirant». Lo que no sabia és que em mirava a mi! Va ser molt curiós, perquè aquella pobra mossa em deia «jo sóc molt amiga de la seva germana i si vols t'hi faré de bo».

Josep M Abans estàvem abonats al Cine Mundial i quan sortíem teníem una colla d'amics, que ja tots són morts, i plegàvem i el costum d'Igualada era anar a donar un volt de Rambla. Deien que era la rambla dels pobres i nosaltres dèiem que era la rambla dels rics! I ella també estava abonada al Mundial i hi anava amb una tieta seva. I ens posàvem darrera d'ella i llavors discutíem: «Goita aquella morena!». I escolta, de nosaltres qui es posa a costat d'ella? Ningú s'atrevia! Vilarrubias a veure què? I jo agafo, em poso a costat d'ella i «Hola, que tal, bona nit! Què, t'ha agradat el cine?». Ella no em va dir que marxés i vaig anar fins a casa seva, que ella viva al Poble Sec. I jo bona nit, a veure quin dia ens tornem a veure? Oh, no sé, no sé. I llavors va venir el Cap d'Any, que feien el ball de cap d'any a l'Ateneu.

BCI Ja eren unes cites anuals. Parlem d'un context on passàveu moltes hores a la feina, ajudant a casa, no teníeu tant temps per trobar parella... Com era a la vostra època?

Lluïsa Anàvem a ballar a la granja Pla.

Rosa Del meu record, on feien ball per tothom obert era al Canaletes, amb aquella bola famosa de cristallets, parlo de l'any 58-60, i allà era una sala que després del cine obrien i la gent anava a acabar de passar la vetllada del diumenge a la tarda. Llavors hi havia també algun noi que organitzava un ball particular o llavors allà ja invitaven a qui li interessaven. I era una mica maleducat perquè anaves tres amigues i deien tu i tu que podríeu venir el diumenge i l'altra. També anàvem a balls públics i potser no tant però també hi havíem anat i allà et venia a buscar algú i les mares ens deien si et ve a buscar un noi hi has de ballar, no siguis despreciativa. O sigui que hi havia unes normes molt estrictes. La meva mare no venia, no ens vigilaven tant, a

finals de postguerra. Llavors ja anàvem soles o amb amigues, sempre anàvem en colla. Jo ja havia anat amb amics, també, colles de nois i noies, i la única manera de donar la mà amb un noi era ballar. I els nois la única manera de tenir una noia als dits era ballar. Era molt diferent! I ballar sardanes també et permetia agafar-se la mà.

Concepció Això que heu dit del ball, com que hi havia la censura eclesiàstica, hi havia una cançó que es deia *Acercaté más y más pero mucho más*. I aquesta estava prohibida.

BCI Això que dèieu d'agafar la mà. Quan es començava a festejar formalment ja podíeu anar per la rambla agafats de la mà?

Josep M^a Si la parella continuàvem sí.

Berta Però no ens donàvem la mà si ell no havia vingut a casa, que els pares ho sabessin que tu vas amb aquell xicot.

Concepció És que a la vostra edat no s'entén, això, però hem passat de ser condemnat tot això d'una manera horrorosa fins a la banalització del sexe d'ara. Vosaltres no ho podeu entendre, i a nosaltres això d'ara ho anem paint, però ens costa.

Berta Ara que has parlat del Canaletas nosaltres vam fer un ball de disfrassos, vam fer una festa particular tota una colla d'amigues i amics i ens ho passàvem molt bé. Tot d'un plegat ve el *Xicote*, que era el *jefe* de policia, era un mal xinat. Es va assentar i només de veure'ns ja se'ns van passar les ganes i vam començar a desfilar, nem, nem.

BCI Que vetllava per la moral, aquest xicot?

Miquel Sí, sí, estaven prohibits, els balls de disfresses.

Berta I jo anava de Sissí, una cosa preciosa, amb aquella banda i aquell escut! Em va costar de cosir i va venir aquell senyor, es va assentar allà i només veure-li la cara ja vam plegar abans de temps!

BCI Amb totes aquestes normes i censures segur que teníeu alguna manera de sortejar-les. Hi havia algun lloc aquí a Igualada d'on amagar-se de les mirades indiscretas?

Miquel Sempre ha existit, eh? Això de trobar-se les parelles sempre hi hagut alguns moments oportuns que has pogut fer alguna coseta, no massa eh? No et podies passar... Jo quan era jove era molt tímid: el principal quan vaig començar amb la Manolita no era la meva intenció. Tenia un amic que li agradava una mica la Manolita i jo li feia *puesto* a ell però ella va dir que no i després m'hi vaig acostar jo. I encara continuem! Érem una colla de sis o set o vuit i allà a l'Astòria ens ajuntàvem ens posàvem en fila darrera d'elles.

Manolita Aquell amic seu quan venia només parlava del seu cunyat que era Guardia civil, i parlava a lo grande! I el Miquel no fumava, no tenia bicis, treballava molt, era bon xicot. I el que diu de les ocasions que les expliqui, perquè jo no les he vistes.

Miquel Bueno, un més un altre menos, però coi, posar-li la mà una mica a sobre sí que ho havíem fet.

BCI Això ja queda dins l'àmbit privat, oi? A nosaltres ens interessa saber si hi havia llocs i espais on estar amagats. Concepció i Ramon...

Ramon També ens ajuntàvem més, pels carrers amples separadets però pels estrets ens ajuntàvem.

BCI I el Gaspar?

Gaspar Vaig conèixer la meva senyora mentre treballàvem a Cal Pasqual... sempre preguntava a una companyera de treball. Llavorens tampoc no tenia temps per festejar: sortint de cal Pascual anava a l'emissora i allà cada dia al vespre dedicava un disco a la que tenia que ser la meva senyora...resulta que a l'emissora van començar a venir gent qui era aquest que dedicava a la Isabel Fàbregas aquests discos a diari. I quan sortia de l'emissora anava a les 10 del vespre a casa seva festejar i llavorens el seu pare marxava a fer de forner a la plaça del Pilar. I m'hi estava fins a les 12. I des del primer dia ja ens fèiem un petonet. Ara, quan anàvem a passejar per la rambla sempre portava un mosquetó, que era la seva germana...allavorens deixàvem la tieta a les grades i anàvem a baix, miràvem de marxar d'ella pista i a sota hi havia un bar, compràvem coca i xampany i quan feia molt rato tornàvem amb la tia: «Coi, on éreu?». Mira, se'm va posar a travessar.

Gaspar Doncs jo em vaig trobar que resulta que jo sempre anava penjat no tenia ni cinc i tenia un carnet de l'emissora que podia anar al ball, al cine...No em preocupava de res. Allà on seia la nòvia i la seva tia si hi havia un puestu m'hi posava. I llavors el dia del Sant Crist vaig saber qui era que dedicava els discos ...ella ja m'esperava al carrer de l'Argent que passava la processó... i tot m'ha sortit bé. No tinguent cèntims vaig fer una boda de ric! La Guadalupe que era una florista de la rambla em va guarnir tota l'església de la Soledat... Tenia que pagar però és clar hi havia mon cosí, el Vicenç Burria que era capellà, ja no vaig tinguer que pagar. Tot de gorra!

Lluïsa Jo volia dir que l'emissora estava a costat del Canaletes, a la Rambla, on hi havia la policia i el Garcia Fossas. Jo me'n recordo quan era molt petita, allà on hi havia l'espardenyeria i els cistells hi havia un corralet petit i una mare de Déu i l'església i la presó. Doncs l'emissora estava allà.

Gaspar Allà va començar l'emissora la va inaugurar el Matosas el 22 de gener de 1950. Des d'aquell dia vaig entrar a l'emissora però no pagaven. Després 50 pessetes al mes, però als 56 ja ho vaig deixar.

Rosa Jo volia dir del moment en què parlàvem del que fèiem d'amagatotis jo el que havia fet era fer-nos passar per una mica més gran per entrar al cine. Hi havia unes qualificacions: l'1, el 2, el 3R i el 4 i aquestes podies entrar-hi quan tenies 18 anys. Les de 4 ni ho gosàvem, perquè ja sorties al Full Dominical. El que havíem fet era treure'ns els mitjons, posar-nos mitges i pintar-nos llavis per poder entrar.

Lluïsa Jo quan era petita la meva germana volia anar al cine i la meva mare va dir «No, la Lluïsa no us la deixo!». I va, vine aquí, la disfressarem! Em van pintar, no sé què em van posar aquí davant i jo amb una por que tenia...Em vaig assentar allà al mig, amb els ulls com unes taronges. No vaig veure res que no es pogués veure. I quan vaig arribar a casa...ai mama, és que no he vist res que no es pogués veure!

Miquel La pel·lícula *Gilda* que era tan escandalosa en aquell temps no hi ha res! Només treure's els guants.

Gaspar I també hi havia una cosa: els petons.

Josep M^a El cine m'agradava molt. Jo des de petit em posava al Mundial a costat d'un matrimoni i entrava. El porter ja ho sabia però em deixava entrar. I anàvem a la fila 0, per veure-ho tot. I si no, hasta a terra, a davant.

BCI Per recuperar una mica el fil dels festejos. Concepció i Ramon, quan es passava a demanar la mà. Com es feia?

Concepció És que no va venir a demanar res; només va venir a fer el vermut.

BCI I quan ja havíeu de demanar la mà per casar-vos?

Concepció Ell ja venia a casa a dinar algun diumenge i llavors un dia vam dir ens volem casar aquesta tardor. I llavors els papes es van reunir, què farem? Jo pagaré això, jo altre i ens vam casar. Havíem festejat dos anys.

BCI I el primer petó us el fèieu abans de casar o després?

Concepció Jo me'n recordo a l'entrada de casa, a fora el carrer. I no va ser un petó de cine, eh? D'aquells visto i no visto.

Ramon Va ser un petonet, però d'aquell petonet ens n'hem enrecordat tota la vida.

BCI I el Miquel i la Manolita? Abans de casats?

Manolita Sí, va ser al portal de casa. A la plaça de l'Ajuntament, on tenia la botiga la Rita. Com que sempre he sigut més petita pujava un esgraó i em quedava a la mica. I la meva germana tenia que baixar les basures quan estàvem a l'entrada.

Miquel Sempre hi havia coses!

Josep Mª Nosaltres quan festejàvem podíem estar a l'escala fins a les 11. A la que ens passàvem ja senties a dalt el pis ja la cridaven: Berta, que fas aquí tanta estona? Puja cap aquí dalt! I jo quedava desmoralitzat. Jo potser ara és una altra manera però jo lo d'abans no, eh? Ara està millor!

BCI També era molt romàntic.

Berta Hasta la última setmana va haver-hi la tieta al meu costat passejant.

Rosa Jo deia que un nebot-nét meu que estudia antropologia un dia es va interessar per aquest tema d'avui i jo li vaig dir si vols venir. Es va interessar per veure com era el festeig d'abans. Però jo veig que des de la meva època ja hi ha coses molt més obertes. Jo sempre havia anat sola amb el meu nòvio, ja, res de tietes!

Lluïsa Jo anàvem allà a la Granja ...en dèiem el Club de los relámpagos, va sortir de que el Ros dels carros que festejava amb una amiga meva que es diu Rosa i que encara porta el restaurant i van fer aquest grup.

Rosa Ara són amics, abans no, eren o nòvios o res. Aquest terme amics era una altra cosa.

BCI Un noi i una noia no podíeu ser amics?

Miquel En colla sí, sols no.

Concepció Quan tots dos érem *novios* ja podíem començar a sortir sols. Aquest senyor ha dit que podien estar fins a les 11, a casa meva a les 10.

Rosa Jo per exemple aquesta estona d'escala no es feia. El meu home venia molts vespres i miràvem la televisió una estona i a quarts de 12 o així se n'anava i jo l'acompanyava i tancava a baix i ja està. I un petó sí que ens l'havíem fet algunes vegades, depèn de com estava el moment emocional. Jo no havia vist mai que allò era pecat.

Lluïsa Jo me'n recordo de la meva germana que festejava amb el Robert que era traginer... Si no surts amb la Lluïsa que era com una ...i el xicot sempre em pagava patates o alguna cosa. No es van arribar a casar per circumstàncies de la vida que passen però ells dos sempre he vist que han tingut una espècie d'amor perquè sempre que me'l trobo encara em pregunta per la Josefina, què fa.

Concepció Nosaltres ja portem 61 i mig anys casats i parlem de temps diferents.

Miquel També de la posició en que estava un treballador, que era molt diferent

Concepció Em permeteu una pregunta? Quants anys fa que són casats vostès?

Josep M^a Jo em sembla que aquesta manera de festejar passava més als pobles; aquí a Igualada allavorens era un poble.

Gaspar Una ciutat petita.

Josep Mª Escolta, jo vaig fer el servei a Melilla i tenia llibertat per sortir a passejar i vaig conèixer una noia que inclús era la filla d'un capità, ella ja ho sap [es mira la Berta, la seva dona]. I vam festejar mentre feia el servei i jo l'acompanyava a casa vestit de paisà, perquè les noies no volien saber res, dels militars. Jo no era tan de poble, amb aquella noia. L'acompanyava a casa seva, allò no va ser un festeig oficial, va ser amics. Llavors jo em vaig llicenciar i vam dir de moment jo cap a casa, ens escriurem. Vam fer una sèrie de cartes però és clar, jo havia d'anar cap a Melilla o ella venir cap a Igualada i clar, no ens vam entendre. Jo vull dir que això aquí com a Flix (ella és filla de Flix) era una cosa més restringida. A fora d'aquests pobles hi havia més llibertat, més com és ara.

Rosa Si una dona s'ha volgut casar a un altre poble, sempre li ha sortit un noi que li ha fet més o menys peça i si et vols casar amb un que coneixes si t'agrada tant és que sigui d'aquí com de la Xina popular.

Manolita Nosaltres va ser amb una germana que no ens deixava *ni a sol niombra* i dues germanes monges que aquelles estaven aquí a dintre [el cap], encara més que la *vigilante*.

BCI I els capellans? Què us deien?

Rosa Ara que dius dels capellans, el dia que em vaig anar a confessar a fondo perquè mos casàvem em va ablair a preguntes, aquell capellà! Sabia més! I eren unes preguntes que encara no les havia sentit a parlar mai al meu voltant, íntimes. Em vaig quedar... Vaig pensar: i ara! No sé de què em pregunta!

BCI Es pot dir alguna pregunta d'aquestes?

Berta La més fluixeta que em va dir que si em casava perquè estava embarassada. Lo altre ni sabia de com anava!

Rosa Capellans i sense capellans sempre hi ha hagut gent així, que per satisfer les seves mancances tiren cap allà on poden. A l'hora de confessar-se sí que alguna vegada t trobaves algun capellà que preguntava massa però jo per maduresa pensava «Què li has d'anar a explicar, a aquest?». I deia no, no, jo això no. I durant molta temporada no vaig anar a confessar per aquesta raó, però n'hi havia que confessaven molt bé.

BCI I la Concepció, què hi diu?

Concepció Doncs jo he estat de sort: potser perquè anava a un capellà que ja ens coneixia a la família. La vigília de casar-nos tots dos vam anar al capellà i no em va fer cap pregunta indiscreta. Vaig fer una confessió normal i ell em va fer unes reflexions normals. I com que de pecats no en féiem, doncs no vaig trobar diferència entre el confessar d'abans de casar-me al confessar de quan tenia 14 anys.

Rosa Anar a confessar era un acte que et deixava molt tranquil. Si el capellà era com cal era com anar al psicòleg: sorties i tu cap al cel directe. Tampoc havies de dir res de l'altre món.

Gaspar Jo em vaig confessar tres vegades a la vida. La primera per la comunió, amb els Frares, amb el pare Romuald. Jo vaig fer la comunió amb el vestit del fill del Truco, que la mare treballava allà i li van deixar el vestit. Aquell capellà era fantàstic! I després mossèn Amadeu, que és l'home que hi he tingut més confiança i el més sant de tots! Als anys 40 feia d'escolanet a Santa Maria i com que a casa hi havia gana em menjava les òsties per beneir i em bevia el vi. I un dia el capellà que es deia mossèn Josep em va fotre la santa òstia, quan em va veure! I aquell dia vaig dir: «Ah si? Escolanet i llevar-me a les sis del matí? Doncs ja us ho fareu vosaltres!». I vaig marxar. I el meu germà, que és més petit que jo, es va fer escolanet i aquell sí, aquell era llest. Inclús benia les safates i deia 10 pel capellà i un per mi. Mossèn Amadeu va fer l'escola per tenir els escolanets.

BCI I abans de casar-se també es va confessar, Gaspar?

Gaspar ...ell era de la Soledat i jo de Santa Maria. I després la vida m'ha portat amb puestus, també anàvem amb mossèn Borràs. Us en recordeu?

BCI I quan us casàveu ho teníeu tot a punt per anar ja a viure junts? Com que festejàveu tan temps...

Josep M^a

Rosa Però nosaltres no aspiràvem com ara que ho aspiren tot. Nosaltres lo imprescindible i prou.

Miquel Estàvem parlant de confessar. Jo em vaig confessar per la primera comunió: a mi em van regalar el vestit (una jaqueta, una camisa i uns pantalons) els avis dels Claramunt, del taller de cotxes, perquè la mare els feia feina a casa seva. Després em vaig confessar quan em vaig casar: no sabia ni el pare nostre!

Manolita Ni lo sap!

Miquel Sort que no m'ho van preguntar, No he tingut mai la d'aixòs d'entrar a la doctrina. Anàvem als frares i quan acabàvem corrent cap al cine.

Manolita N'hi havia que es casaven i posaven una habitació a casa dels pares, d'ell o d'ella. I nosaltres vam anar a un pis nosaltres sols: teníem el menjador, la cuina i el lavabo a baix, i a dalt dues habitacions.

BCI I la vostra història, Concepció?

Concepció Jo sóc filla única i ell tenia germà i germana solters, a casa seva. I vam decidir anar a viure amb els seus pares, ens van arreglar una habitació i aquí es va acabar tot.

Rosa Abans l'estructura de família era molt diferent, a les cases. Hi havia avis, a vegades tiets solters. Si era a pagès hi havia mossos i minyones i tot ho havia de mantenir l'hereu que es quedava a casa. I n'hi havia mols que s'estimaven més ser segons i marxar. Però a la nostra època hi havia gent que ja es posava un pis.

Concepció A la nostra època quedava dintre la normalitat. Tant el meu pare com la mare tots van morir a casa i el meu marit se la va estimar molt i ella s'estimava molt el seu gendre.

Miquel Amb això de viure a casa dels pares jo era solter, vivia amb la mare i la germana i un germà. Mon germà es va casar i va venir a viure a casa i no saps el que vam patir, amb la mare vigilant-los i fent-los la punyeta. I jo vaig decidir que si un dia em casava me n'anava a viure sol.

BCI I de curset prematrimonial en van haver de fer?

Rosa Llavors es començava a engegar, això. Als anys 60. Anàvem a Montserrat.

Miquel I els 50 anys no ho va fer?

Rosa A la meua època algú anava a Montserrat, tres dies, i un monjo preparava una mica. El que ara fan a tercer de bàsica, amb les parts humides del cos, doncs ho feien allà. I aquí a Igualada a la parròquia també ho feien, homes i dones junts.

Rosa Quan em vaig casar una veïna nostre em va dir "Nena, com que em veia així una mica, no em poso mai amb res però et vull avisar: ja saps tu on te poses?" Dic sí. Mira que aquí això, això i això. Vaig pensar Bueno! Però gràcies a Déu ara fa 52 anys.

Rosa La única educació sexual que ens van donar a casa era dir «Ara et cases no es queda a deure res a ningú». Volguen dir no estiris més la màniga que el jec.

Berta Jo em vaig comprar una camisa de dormir la mar de maca una mica atrevida i la meua mare diu aquesta camisa aquí a casa, tu t'has de posar aquesta, i em vaig posar una camisa que semblava una planxa.

Rosa Hi havia una colla de coses que et plantejaves, com ara no faré mai bledes!

Miquel Ara parlant de coses sexuals, allavors les coses que es fan avui ni pensaments! Avui en dia es fa de tot, de totes les maneres. I abans era lo normal.

Rosa La il·lusió que tenia una mossa quan es casava, abans, amb l'home que estimava, avui en dia ja no hi és.

Concepció Pregunta-li [al Ramon] si al conviure amb els meus pares 40 anys li va ser problema?

Ramon Cap ni un. Jo estava estupendu. Inclús els diumenges anàvem tots quatre al cine junts, al Saló Rosa. Ara jo vaig tenir una pega, quan vaig tornar del viatge de nuvis, aquella nit a les 10 del vespre ja me'n vaig haver d'anar treballar. Era forner.

BCI Aquest cas de convivència harmònica amb els sogres és molt especial i maco; no és habitual.

Miquel No, no, cadascú explica lo seu.

Rosa A casa érem cinc: hi havia un germà solter, el seu pare raro, raro.

Josep Mª Bueno, perquè era un home de pagès!

Rosa I jo havia d'anar a treballar i cuidar tots cinc. En aquest món s'ha de tenir molta paciència.

BCI Potser és la clau perquè avui hi hagin parelles com vosaltres que ja celebren les noces d'or. Senyores i senyors: haurem de deixar la tertúlia aquí.

Rosa Jo trobo que això de poder deixar la teva parella si no et va bé ha sigut un gran avenç, està molt bé.

Berta Un moment: al meu poble, que jo era xicarrona, hi havia una senyora que tenia una filla que festejava i abans no hi havia l'electre. Hi havia el llum d'oli, el carburo, i la mare per guardar la filla al capdamunt de l'escala estava lo llum de ganxo fent llum. Al cap d'un temps aquella noia va passar lo que va passar i sa mare un disgust perquè deia que no podia ser!

Gaspar Jo quan em vaig casar vaig ...la meva senyora passar davant la meva mare mai ho va intentar, i la mare passar davant d'ella tampoc. I vam agafar uns quartos i vam anar a un pis que ens costava 200 pessetes. Allà el pare d'aquesta senyora ens va enguixar tot el pis, que era petitet, però ja en teníem prou. Érem feliços. I des del primer dia que ens vam casar fins avui cada dia quan ens aixequem ens fem un petonet.

BCI Doncs perquè continueu endolcint aquests moments us volem donar un petit obsequi: uns bombonets. Gràcies.